

تفکر بسیجی و امنیت ملی

www.ketab.ir

دانشگاه عالی دفاع ملی

تهران ۱۳۹۲

سرشناسه: فرهادی، محمد
عنوان و نام پدیدآورنده: تفکر بسیجی و امنیت ملی / محمد فرهادی / تهران، دانشگاه عالی دفاع ملی، انتشارات
دعا، ۱۳۹۲
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۹۱-۹۱-۶
مشخصات ظاهری: ۴۸۶ صفحه تک رنگ، جلد رنگی
فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا: فرهنگ انقلابی، تفکر بسیجی، امنیت ملی، جمهوری اسلامی ایران، جهاد
کبیر، جهاد اکبر
پیش به انگلیسی: Basij though and national security

انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی

تفکر بسیجی و امنیت ملی

محمد فرهادی

ویراستار: س.ا.وش حسن آبادی

صفحه آرا و طراح: سید مجتبی عادل

ناشر: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۹۱-۹۱-۶

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

بها: ۱۰۰۰۰۰ ریال

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ است.

انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی (دعا)

نشانی انتشارات: تهران، ضلع شمالی بزرگراه شهید بابایی، بعد از اتوبان هنگام،

دانشگاه عالی دفاع ملی، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی، تلفن ۲۲۹۷۰۳۴۳

نشانی اینترنتی: www.sndu.ac.ir

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
سخن ناشر.....	۷
پیش گفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۲
فصل اول: ابعاد و شاخص‌های فرهنگ و تفکر بسیجی.....	۱۵
فرهنگ و تفکر بسیجی.....	۱۷
شاخص‌های چهارگانه ی فرهنگ و تفکر بسیجی.....	۲۰
فصل دوم: امنیت ملی.....	۱۴۳
تعریف امنیت ملی.....	۱۴۵
ویژگی‌های امنیت ملی.....	۱۵۱
ابعاد امنیت ملی.....	۱۵۴
امنیت انسانی.....	۱۶۲
ویژگی‌های امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران.....	۱۷۶
مرجع امنیت جمهوری اسلامی ایران.....	۱۸۵
تهدیدات امنیتی جمهوری اسلامی ایران.....	۱۹۷
فصل سوم: آثار جهادهای چهارگانه.....	۲۰۵
گفتار اول: تأثیر جهاد اکبر بر امنیت اعتقادی و اخلاقی.....	۲۰۷
گفتار دوم: تأثیر جهاد کبیر بر امنیت علمی و فرهنگی.....	۲۸۱
گفتار سوم: تأثیر جهاد افضل بر امنیت سیاسی جمهوری اسلامی ایران.....	۳۲۲
گفتار چهارم: تأثیر مؤلفه جهاد اصغر (دفاعی) بر امنیت نظامی، دفاعی و امنیتی ج.ا.ا.....	۳۶۹
فصل چهارم: جمع بندی و نتیجه گیری.....	۴۰۹
فهرست منابع	
منابع فارسی.....	۴۷۶
منابع عربی.....	۴۸۵

دانشگاه عالی دفاع ملی به عنوان سازوکاری علمی و سازمانی در توسعه ادبیات راهبردی و آموزش مدیران عالی کشور در حوزه مسایل راهبردی - دفاعی - امنیتی، با بهره‌گیری از بنیان‌ها و نظریه‌های بومی، درصدد تدوین راهبردهای تعالی بخش به منظور تحقق اهداف منبعث از رسالت و مأموریت علمی خویش است.

این دانشگاه از مراکز علمی کلیدی و حساس در عرصه مسایل راهبردی است که از بدو تشکیل و راه اندازی آن پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی در صحنه‌ی آموزش مسایل دفاعی - امنیتی به منظور کادرسازی متناسب با اهداف مقدس جمهوری اسلامی در سطوح مدیران عالی کشوری و لشکری پیش قدم بوده و وظیفه خطیر خود را جهت آموزش فرماندهان و مدیران عالی رتبه کشور را سرلوحه تمامی برنامه‌ها قرار داده است. این امر هنگامی مهم تر می نماید که نگاهی پژوهشی و عمیق به پیرامون کشور منظر جهان داشته باشیم؛ چراکه با ظهور تهدیدات نوین در عرصه‌ی بین الملل، لزوم داشتن جهان کانونی برای به هنگام نگاه داشتن مدیران عالی و فرماندهان نظامی کاملاً ضروری و واجب بود. از سوی دیگر ایده‌ی ایجاد تمدنی بزرگ موجب می شود تا این تمدن و تعهد موجب توسعه همکاری‌ها و ترغیب سازمان هایی گردد که برای پیروی از این اهداف متعالی و ایجاد تحول در برنامه‌ها و فعالیت‌ها تولید و توزیع ادبیات راهبردی را یار و یار نماید.

با نگرش به این رویکرد و اهمیت موضوع، لزوم تولید و توزیع ادبیات راهبردی در دانشگاه که ماحصل تلاش اساتید و فرهیختگان متخصص در حوزه راهبردی و دانش آموختگانی است که با نهایت تلاش و کوشش مدت زمان بسیار زیادی از دوران زندگی خود را جهت فراگیری مفاهیم و اصول علوم راهبردی و تدوین مقاله‌ی دکتری در دانشگاه طی نموده اند، نمایان می گردد. در این راستا انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی در سه حوزه ی مدیریت راهبردی، دفاع ملی و امنیت ملی با اهتمام به برنامه ها و در چارچوب اهداف و مفاهیم عالی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و تدابیر رهبر معظم انقلاب اسلامی و فرماندهی کل قوا حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، سعی در انتقال مفاهیم و آموزه های خود به سطوح مختلف

مدیران و ارکان جامعه داشته و در این بستر دستهای پرتوانی که نیل به این اهداف را تسهیل می‌نمایند به گرمی می‌فشارد. مجموعه حاضر که در قالب داده‌های منتج از رهنمودهای مقام معظم رهبری در رابطه با چشم‌انداز بیست ساله کشور، در اختیار خواننده گرامی قرار گرفته است، امید دارد بتواند ارتقای قابلیت‌ها و ظرفیت تصمیم‌گیری را برای خوانندگان خود به‌مراه داشته و آثار مبارکی را در توسعه کشور و تحقق سند چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران به ارمغان بیاورد.

و ما توفیقی الا بالله

انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی

www.ketab.ir

پیش‌گفتار

«فرهنگ اساس ملت است، اساس ملیت یک ملت است، اساس استقلال یک ملت است.» (امام خمینی، ۱۳۶۲، ص ۵۷)

و «دست یابی به قدرت سیاسی ممکن نیست مگر با در اختیار گرفتن قدرت فرهنگی.» (الن دونوا، ۱۳۷۴، ص ۲۹-۲۶) براین اساس عامل فرهنگ، زمینه ساز دگرگونی سیاسی و سایر بخش های جامعه است.

بنابراین، فرهنگ جهت دهنده ذهنیت های انسان و عامل اصلی و تعیین کننده رفتار و تفکر و اجتماعی است و می تواند زمینه مناسب را برای شکوفایی استعداد ها و توانایی های یک ملت به وجود آورد، به همین دلیل اگر باورها و معیار های بالنده و تعالی بخش یک ملت به هر دلیل، تضعیف شوند، آینده آن جامعه با مشکل روبرو خواهد شد.

انقلاب اسلامی نیز به همین مناسبت از جمهوری اسلامی که انفجار نور بود، یک انقلاب به تمام معنا، فرهنگی بود و به بیان رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مد ظله العالی)؛ «انقلاب اسلامی ایران پیش از هر چیز و بیش از هر چیز، یک انقلاب فرهنگی است؛ انقلاب عظیم ملت ایران به رهبری بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی رحمه الله علیه با تکیه بر فرهنگ و تفکر اسلام ناب محمدی (صلی الله علیه و آله و سلم) و به تعبیر دیگر ایشان، انقلاب اسلامی با پشتوانه ی فرهنگ و تفکر بسجیم مردمی که متأثر از این فرهنگ و تفکر بودند به پیروزی می رسد و ارکان و پایه های آن استقرار و تحکیم می یابد، پس از پیروزی نیز، وقتی آماج انواع تهدیدات سیاست دشمن، از قبیل بحران های داخلی، جنگ، تحریم اقتصادی، تهاجم فرهنگی و عملیات روانی از ناحیه قدرت های سلطه گر قرار می گیرد، با اتکا و بهره گیری از همین فرهنگ و تفکر [بسیج که] درحقیقت یک فرهنگ و یک حرکت فرهنگی است؛» (مقام معظم رهبری، هشتم آذر ماه ۱۳۷۴) توانسته است ضمن مقابله با این توطئه ها بر بسط و تعمیق اهداف خود نظیر کسب استقلال همه جانبه مادی، معنوی، حمایت از مظلومین و محرومین، عدالت خواهی، آزادی و کرامت انسانی و توسعه ی معنوی و

الهی در زندگی بشر امروز، مخالفت با استکبار جهانی، نظام سلطه و استعمار و استثمار ملت ها تأکید ورزد.

عوامل و علل پیروزی انقلاب اسلامی و حوادث پس از آن نشان می دهد، دو پایه اصلی امنیت ملی جمهوری اسلامی؛ یعنی ابعاد ذهنی (افکار و اندیشه) و عینی (ابزاری و رفتاری) وابسته به فرهنگ استراتژیک انقلاب اسلامی یعنی اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله و سلم، فرهنگ و تفکر بسیجی است، و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران از حیث روش های ایجاد امنیت، حفظ و ارتقاء، لذا متمایز از ایران قبل از انقلاب اسلامی و کشورهای دیگر است.

فرهنگ و تفکر بسیجی که بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی (رحمة الله علیه) و رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی خامنه ای مد ظله العالی در افتخار و افتخار به آن می دانستند و از خداوند خواستند تا او را با بسیجیان مشهور گردان و فرمودند: «اگر بر کشوری نوای دلنشین تفکر بسیجی طنین انداز شد، دشمنان و جهان خواران از آن دور خواهد گردید و الا هر لحظه باید منتظر حادثه ماند» (امام خمینی، ۱۳۶۹، ص ۱۹۵) به همین دلیل استکبار جهانی به رهبری شیطان در آمریکا پس از ناکامی در توطئه های رنگارنگ خود برای ساقط کردن نظام جمهوری اسلامی، تغییر ماهیت آن ویا تغییر رفتار مسئولین نظام در سه دهه گذشته، جنگ نرم علیه این فرهنگ و تفکر شدت بخشیده است؛ به بیان رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی خامنه ای دام ظلّه العالی؛ «مخالفان نظام، در جنگ نرم با استفاده از ابزارهای فراوان تبلیغاتی و ارتباطاتی، ایمان ها، معرفت ها، عزم ها و پایه ها و ارکان یک نظام و کشور را مورد تهاجم قرار می دهد.» (۱۳۸۷/۲) بنابرین بدی و مبرهن است که حاکمیت فرهنگ و تفکر بسیجی توانسته است - علیرغم دشمنی قدرت های جهانی با جمهوری اسلامی، درشرایطی است که امکانات مادی و تجهیزاتی آنان در ابعاد مختلف چند برابر و کاملاً نا برابر و نا همگون با جمهوری اسلامی ایران است - منافع ملی و ارزش های حیاتی و امنیت جمهوری اسلامی ایران را حفظ و ارتقاء بخشد. چنین مشکل و نمونه هایی در تاریخ انبیاء الهی و

اسلام، وجود دارد که توانسته اند. علیرغم نابرابری امکانات مادی، پیروزی را کسب نمایند، قرآن کریم، جنگ طالوت و جالوت را ذکر کرده و فرموده است: «کم من فته قلیله غلبت فته کثیره بإذن الله» (سوره مبارکه بقره، آیه ۲۴۹) و نیز تشکیل حکومت نبوی، پیروزی انقلاب اسلامی، دفاع مقدس، جنگ سی و سه روزه ی حزب الله لبنان با رژیم اشغالگر صهیونیستی و ... نمونه و گواه به حساب می آیند.

بنابراین، فرهنگ و تفکر بسیجی به عنوان پشتوانه اصلی قدرت جمهوری اسلامی ایران، امری قطعی و مفروض توانسته است امنیت ملی خود را در سه دهه ی گذشته، در شرایط مختلف، حفظ و ارتقاء بخشد.

نویسنده امید دارد که مطالعه این کتاب بتواند فراز مطلوبی را ارتقاء و اعتلاء سازمان‌های مربوط را در کشور فراهم آورد.

جا دارد در این بستر، یکبارگی به ریاست محترم دانشگاه عالی دفاع ملی و معاونت محترم پژوهش و تولید علم دانشگاه دیگر همکارانشان در بخش تولید و نشر علم که موجب تبدیل این تلاش علمی به لب گردید کمال قدردانی و تشکر را نموده و از خداوند منان، توفیقات روز افزون را برای عزیزان را خواستار باشم.

معاونت مادی

دانش آموخته مطالعات استراتژی دانشگاه عالی دفاع ملی

مقدمه

نهضت ملت ایران و پیروزی انقلاب اسلامی و تأسیس نظام جمهوری اسلامی مبتنی بر افکار و اندیشه های بنیانگذار جمهوری اسلامی حضرت امام خمینی قدس الله نفسه الزکیه و به رهبری ایشان به منصفه ظهور و بروز رسیده است و پس از حضرت امام رضوان الله تعالی علیه، همان راه و اندیشه را رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله العظمی خامنه ای مدظله العالی ادامه داده اند، بنابراین، تئوریه کرون ایده و اندیشه ایشان در موضوع چگونگی تأمین و حفظ امنیت ملی جمهوری اسلامی که مبنای سیاست گذاری می باشد امری لازم و منطقی است.

دستور تشکیل هیچ یک از سطوح حضرت امام رحمه الله علیه با الگو گیری از سیره نبوی صلی الله علیه و آله وسلم در رویارویی با دشمنان داخلی و خارجی عصر آن حضرت، که در جنگ های نظیر جنگ بدر از وضعیت ناهمگون و غیر برابر برخوردار بودند، می باشد و در آمدن به علل و عواملی که با وجود نا هم تراز بودن توانمندی ها در ابعاد مادی و در افاق دست خالی بودن ملت، چگونه پیروزی نصیب ملت و انقلاب اسلامی ایران گردید برای حرکت آیندگان ضروری است. بقا و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران را اولت های اساسی این نظام مقدس است. لذا، کشف الگوی امنیتی بکار رفته در تجربیات تاریخ پیروزی انقلاب اسلامی و حوادث پس از آن، به ما کمک می کند تا راه حلی روشن و اصل اتکا برای معضل امنیتی خود، داشته باشیم.

تبیین ابعاد تأثیر گذاری تفکر بسیجی بر امنیت ملی، این امکان را به طراحان و برنامه ریزان در بخش های مختلف کشور می دهد تا با شناخت محیط و محیط به خود، اقدام به طراحی و برنامه ریزی در ابعاد مختلف امنیت ملی نمایند. اجرا نیز به صورت هم افزا، امنیت ملی را تقویت نمایند و با توجه به الهام بخشی انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی در منطقه و کشورهای اسلامی، تدوین الگوی امنیتی جمهوری اسلامی مبتنی بر مزیت فرهنگ و تفکر بسیجی در حرکت ها و نهضت های اسلامی ملل مسلمان جهان، الهام بخش خواهد بود.

نویسنده در این کتاب تلاش کرده، با توجه به فرهنگ و تفکر بسیجی به عنوان پشتوانه اصلی قدرت ج.ا. ایران به بررسی الگوی مطلوب تاثیرگذاری فرهنگ و تفکر بسیجی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران بپردازد.

www.ketab.ir